

MAYO-AGOSTO 1982 . N° 265

ISSN 0048 3489

Ca dokumento esas enretigata da Ronald Bijtenhoorn
www.bijtenhoorn.nl

PROGRESO

Progreso fondesis da Profesoro Louis Couturat,
Collège de France, en 1908. Ol konsakresas a la
propago, a la libera diskuto ed a la konstanta
perfektigo di la Linguo Internaciona. Progreso
editesas kom la oficala organo di la

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA
IDO

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA

Del la januaro 1982 sro Franz Regnier agas kom Administranto Financala dil Uniono e responsas la recevo e kontakto di abon-pagi.

Membro-kontributo yarala, od abono a Progreso sen membreso dil Uniono, esas: 15 suisa franki*, pagenda a Landal Reprezenturo o direte a: Uniono por la Linguo Internaciona Ido, 12, rue du Cherbois, 6001 Marcinelle, Belgia.

Abonpaji povas esar pagata aden la konto dil Uniono: C.G.E.R. (Caisse Générale d'Epargne et de Retraite) Konto-numero 001-1329220 - 08 en 6001 Marcinelle, Belgia.

LANDAL REPREZENTERI

- Andora:* Robert Castello, Ido-Konsul-Servo, carrer Alzinaret 2, 1°, 2^a,
Andorra-la-Vella (Pyr.)
- Anglia:* Tom Lang (redaktero di *Ido-Letro* e kasero ILSGB), 2 Bentham
Way, Staincross, *Barnsley*, South Yorkshire, S75 5QA
Niklas ApGlyn, 135 Keppoch Street, *Caerdydd/Cardiff*, Sir De
Morgannwg, Wals CF2 3JU (libri)
- Belgia:* Jacques Bol, 80, chaussée des Gaulois, *1300 Wavre*,
Check-Nr. 000-0748184-23
- Francia:* Roger Moureaux, prof., F-39320 *St-Julien-sur-Suran* (Jura),
postchek-konto 32683-N Dijon
- GDR:* Günter Anton, Bahnhofstrasse 5, DDR 4371 *Elsnigk* (Köthen)
- Germania:* Alfred Neussner, Rönnebergstrasse 15, *1 Berlin 41*
- Hispania:* José García, c/o Ingeniero Joaquin Benlloch 71-13a, *Valencia 26*
- Japonia:* Sato Kozi, Yanagidani-machi 14-27, *Nagasaki-Shi*, 852
- Nederlando:* W.J. Visser, Jukwerderweg 17, *9901 GL Appingedam NL*
- Oceania:* Larch T. Brade, Solomon's Pool, *Kurrajong*, NSW 2758, Australia
- Sri Lanka:* Ronald C. Peries, 4, Sri Vijaya Road, *Colombo 6*, Sri Lanka
- Suedia:* Sigvard Brunnstedt, Lenngrängsgatan 3, *781 00 Borlänge*
Laila Svensson, Furugatan 10, *343 00 Älmhult*
- Suisia:* Cl. Kreis-Schneeberger, 57, avenue de Champel, *1206 Genève*
(Suisia)
- USA:* Richard Earnhart, 405 Fry, Denton TX, *76201 USA*
- USSR:* Boris Marechek, Per. Jukovskogo 20, USSR CCCP
72011 Frunze 11

* *Notez:* Pro la fluktuado dil kursi en diversa landi, ni invitas abonanti pagar od 15 suisa franki o la equivalanto segun la tatempa diala kurso.

Mayo-Agosto 1982. No 265

LA INTERRELATI DI LOGIKO E DI LINGUISTIKO EN LA PROBLEMO DI LA LINGUO INTERNACIONA (Duro)

De to, videsas samtempe la valoro praktikala dil principo dil unasenco: se, pri singla ideo on havas nur un elemento (hike, un suffixo), suficas lernar ca elemento unfoye por omnafoye, ed uzar ol ne-perturbeble, sen asumir la risiko erorar; ma se on havas mem nur du elementi sinonima, lore on kondamnesas ad lernar unope la derivuri analoga, kom tam multa vorti ne-dependenta.

Talan esas la avantajo grandega, samtempe teoriala e praktikala, di linguo dotita per derivado logikoza ed autonoma quale Ido. Esas adjutenda ke ol povas furnisar, pri ula idei, expresuro plu klara e plu korekta kam irga ek nia lingui. Ca kazo esas, exemple pri la ideo di F: *responsabilité* (responsiveso). Ne nur ol havas nula expresuro en latina, ma, en la omna lingui moderna, ol expresesas per la sama radiko kam olta qua expresas la ideo *respondar*. Poke importas ke existez decendo (F: *filiation*) semantikala plu o min nedireta inter ca du idei: sempre existas ula kauzo por la omna fakti linguistikala, mem le maxim stranja e le maxim ne-logikoza, ma explikar ne esas justifikar. Irga kaze, esas vera ke nun, la nocioni di F: *réponse* (respondo) e di F: *responsabilité* (responseso) esas tam diversa e tam heterogena kam la F: *vol*, flugo dil aglo, e la F: *vol*, furto di ul furtero. Esperanto, qua kustumas kopiar sklavatre la idiotismi di nia lingui tradukas *responsiveso* per «*respondeco*» (= qualeso di respondo) o per «*respondebleco*» (qualeso di to, quon on povas respondar), o mem, kredante precizigar, per «*prirespondebleco*» (qualeso di to,

quon on povas responder pri...). Ido procedas altre: por ideo specala, oportas havar radiko specala: ol esos *respons* (distingata de *respond*, qua tradukas la ideo di respondo). La verbo *responsar* signifikas F: *être responsable, répondre de*. La substantivo *responso* indikas responsiveso partikulara e definitiva; la adjektivo *responsiva* signifikas F: *responsable, qui peut répondre de*, e *responso* generala dicesos *respons-iv-eso* (qualeso di ta qua esas responsiva). Tale la omna «familio» konstruktetas logikoze, per un radiko nedependanta, kun afixi di qua la senco esas definitiva precize e konocata per uzo. Ni remarkez la senco dil suffixo *-iv*, qua signifikas «qua povas» (ol formacas la vorti F: nutritif, purgatif, ec.), e ne la suffixo *-ibl*, qua signifikas: «quan on povas, qua povas esar...». Or en nia lingui, se la suffixo *-abl* (od *-ibl*) havas ofte ca senco (F: croyable, mangeable, lisible, visible...), ol havas anke ofte la senco: «quon on devas, qua meritas esar...» (F: aimable, estimable, respectable) ed ol havas ankore altra senci ne-preciza e ne-reguloza (F: comptable, favorable, serviable, solvable, ec.). Se la linguo auxiliara acceptus docile ca omna anomalaji (sive de franca, sive de latina; nia omna lingui esas same tre anomala) li havus nula regulozeso logikoza, nam la senco di singla vorto dependus nur de la uzo (qua lernasas per exercado o per la dicionario) vice rezular de la kompozuro ipsa dil vorto e de la kombino logikoza di elementi di qua la senco ne varias ed esas precize definitiva.

Generale, nia omna lingui esas ne-reguloza e ne-logikoza pri lia derivado: lore li uzas la sama afixo por senci tre diversa, lore li uzas afixi diversa por expresar la sama relato o nociono. Li «pekas» do sencese, amba-sinse kontre la principio di unasenco. Konseque, irga linguo qua, preterte imitar maxime la lingui naturala, kopias sklavatre la derivuri ne-reguloza di ula linguo partikulara (latina od altra) perdas per to ipsa omna regulozeso logikoza. Sendubite, oportas imitar nia lingui, ma segun quante li esas reguloza e logikoza; ton facas Ido, per pruntar maxim multa ek sua afixi de la lingui naturala, kun la senco quan li havas maxim ofte, ma regulozigante lia uzo. To signifikas ke la linguo auxiliara devas

impresar del linguistiko nur segun quante ol deskovras la traiti generala e komuna di nia lingui, per poka vorti, lia elementi logikoza; ma ol devas ne inspiresar dal linguistiko, segun quante ol konstatas ed explikas historiale lia sen-nombra anomalaji e lia idiotismi (t.e., ye senco propra ed etimologia: lia partikularaji).

Rezume: logiko e linguistiko devas parto-prenar en la elaboro di la linguo auxiliara. Ma esas logiko qua devas decidir pri la parto grantita ad linguistiko, nam logiko esas cienco *normiziva e linguistiko esas cienco faktala. Or, inter la fakti linguala, li omna legitima del vid-punto deskriptiva ed explikiva, logiko yurizesas determinar e selektar ti, qui esas konforma a sua *leyi e ad idealo dil linguo. Se pluse ca idealo esas konforma ad la evoluciono naturala dil lingui, to esas cirkonstanco oportuna e mem konfirmo precoza, nam esas, sume, la mento homala kun sua tendenci logikoza, qua esas la quaza resorto moviva di ca evoluciono. De ca konkordo rezultas ke la linguo auxiliara esas tam poka artificiala kam esas posibla; ma oportas ne exajerar, detrimente di logiko, lua simileso ad lingui naturala: se la limiti indikita da logiko esas transirita, la tendenco igar la linguo auxiliara tam «naturala» kam posibla povas rezultar nur ad facar de ol la kopiuro o la imituro di un ek nia lingui, sakrifikante la omna avantaji esencala di la linguo internaciona: simpleso, facileso e neutreso.

Louis Couturat

(Ek Revuo pri metafiziko e moralo, yaro 1911, p. 509; trad. ad Ido da Roger e Georges Moureaux.)

EXEMPLO PRI LA DEPLORINDA AMBIGUESO DIL VORTI LATINA

L: *ratio*: kalkulo, supozo, supozajo, konto, kalkuluro, evaluado, cifro, balanco, registro, rolo, listo, etato, relati komercala, relati pro avantajo, konsidero, estimo, egardo, sistemo, procedo, metodo, plano, programo, evaluo di kozo (to quo konstitucas ol, lua materio, lua speco, lua maniero esar, lua moda-

leso, lua sistemo, lua rejimo), evaluo di to quon ol admisas, di to quon ol kontenas: lua domeno, lua feldo, lua fako, lua kadro, lua sfero; la fakultato kalkular, rezonar; raciono, judiko, judikado, judiko-povo, inteligenteso, maniero agar racionoze, sagace, bone judikante, dicerneme; expliko qua raportas pri ula kozo, expliko racionala, konsidero-raciono, argumentado, rezono formala; to quo esas racionala, teorio, principo teoriala, doktrino, sistemo ciencala.
Uf!

IDO-RENKONTO DIL VICINI EN WAVRE E MARCINELLE, BELGIA – 10-a til 12-a APRILIO 1982

Ye Pasko eventis renkonto di Belgia e Britana Idisti en Belgia, kande bon amikeso regnis ed interkompreno florifis. Samatempe esis posibla havar extreme utila diskuti pri la aferi di U.L.I. La asistanti esis: ge-siori Jacques Bol, ge-siori Andreas Juste, ge-siori Franz Regnier, sioro Camiel de Cock, siori Henry Jacob e Niklas ApGlyn, e ge-siori Tom Lang. La diskuti esis guidata da Henry Jacob en sua kustumala bonhumoroza maniero. Multa punti traktesis, sempre konforme al decidi facita dal Direktanta Komitato dil U.L.I. Yen rezumo dil precipua punti traktita:

Financal Aferi Franz Regnier, Administranto Financala, raportis ke la transfero dil U.L.I.-konto de Suisa a Belgia esabis aranjita eficiente. Il preparabis financala raporto por la yaro finanta 31-a decembro 1981, qua esabis verifikata da Andreas Juste. Tri numeri di PROGRESO esos editata dum 1982 e, se la kaso permisos, tri numeri en 1983. La prezenta stando financala esas sat bona por projetar tale. Anuncesis ke Siorino Marguerite Walser ja aceptis durar relatar kun la Lundborg-Fondacuro koncerne subvencioni por U.L.I./PROGRESO.

Progreso Henry Jacob propozis helpo por la Redaktero di PROGRESO per trovar kunlaboranti en diversa landi qui divenus «korespondanti», ofrante artikili, raporti e c. pri temi interesiva, exemple, linguistiko, interlinguistiko, literaturo, historio e la developanta landi. La asistanti aprobis ca propozo, e Henry Jacob voluntis relatar kun Roger Moureaux por realigar ol.

Anke diskutesis la Societo dil Meceni di PROGRESO. Ol riformacesis en la Tegel-Berlin konfero en 1977 por posibligar ad U.L.I. savar la projetita revenui por garantiar la reguloz aparo di PROGRESO. Henry Jacob propozis riaktivigar la Societo, e Franz Regnier aceptis la responso organizala. Il facos apeli ad anciena Meceni por duranta susteno, ed apelos en PROGRESO por nova Meceni.

Judikesis necesa revizar la listo del U.L.I.-membri. Jacques Bol ja skribabis a la landala reprezentieri por obtenar korekt aktuala listi. Pluse, decidesis ke PROGRESO sendesos ad omna anciena membri kun cedula invitante ri-adhero ad U.L.I.; tri numeri sendesos a singlu, pos to, nula plusa se li ne ri-adheras.

Ido-Emblemo La nova ofical Ido-emblemo aprobita da la Direktanta Komitato nun videsas sur la kovrilo di PROGRESO. Henry Jacob aranjabis experta produkto di klishuri imprimala dil emblemo, por uzo en Ido-revui, propago-folii ed altra edituri. La Britan Ido-Societo pagis la kusti provizore, e consideros kad ol povos ofrar oli ad U.L.I. kom donacajo. La asistanti admiris la eleganta nova emblemo, qua solvas problemo longe-duranta. La Britan Ido-Societo exploros la posible fabrikigar quanto de insigni por vestoni e c., pro ke semblas posibla obtenar bona insigni plu chipe en Britania kam en altra landi.

Diplomo di Doco Pro ke kelka Idisti ne povas asistar konferi internaciona, Henry Jacob propozis grantar Diplomo di Doco a sis meritoz Idisti.

Anke, judikesis importanta ke la listo del nomi ed adresi dil Diplomizita Ido-Doceri esez disponebla al membri dil Direktanta Komitato ed ad omna ti, qui inkluzesas en la listo. Kopiuri dil aktuala listo dissendesos a ti mencionita.

Atesto di Merito La rekomendo facita dal Ido-Konfero en Jongny 1981 ke Atesto di Merito esez grantata a ti, qui laboris multe e fidele por Ido, ja aprobesis da la Direktanta Komitato. Esas propozata nun krear Mikra Komitato de 3 personi qua responsos grantar la Atesto a meritoz Idisti.

Linguala Labori La rikomenco dil linguala labori da Roger Moureaux, helpita da Camiel de Cock, esis notita kom valoroza

developo. Plura idei esis propozata por konsidero dal Sekretario por Linguala Questioni e sua helpanto:

1. Kolektar e konsiderar la multa propozi linguala aparinta en PROGRESO depos 1970, ma pri qui nula decido facesis til nun, ne oblivianta la propozita revizita listo de nomi geografia. Linguala cirkuleri povus portar la titulo «Linguala Suplemento» e dissendesus a membri dil Direktanta Komitato, diplomizita Ido-Doceri ed altra Idisti qui demandas lo. (Videz noto sube.)
2. Kompilar kompleta listo del nova Ido-vorti aceptita oficale depos la Dyer dictionarii (1924), ma omisante nefreka teknika e ciencala vorti. La listo eventuale editota devas ofrar defini dil vorti en la lingui bazala DEFIRS.
3. 500 exempleri di plusa parto dil Ido-Ido Vortaro da H. Cornioley restas kun Kleiner, la imprimisto. Esas propozata ke ol aparez en PROGRESO, e ke 200 exempleri di la kayero sendesez a Niklas ApGlyn por vendo dal Ido-Librerio.

NOTO: Henry Jacob adjuntas ke «on diskutis *metodo* di laboro qua havas kom fundamento la lingui DEFIRS e latina, e se ta metodo adoptesos on devas esforcar trovar kunlaboranti por la lingui ne prezente reprezentata che ni, ex. italiana, rusa e mem hispana».

Internaciona Ido-Konfero 1983 La Britan Ido-Societo esperas povar aranjar internaciona konfero en Anglia dum somero 1983, ed anuncos detali plu tarde. Ma, ho ve! la felica ed amikala dii dil Paska Festo pasis tro rapide. Nia hosti en Wavre e Marcinelle aranjis omno tante bone – repasti delicoza, chambri komfortoza, diskuti lejera e serioza en diversa lingui, ma precipue en Ido! Semblis ke ni esis, ed esas, parto di un granda mondo-familio.

Tom Lang

Sekretario Administranta dil U.L.I.

Eminenta amiko e propagero di Ido e di «Idées pour tous» livis ni

Naskinta en Saint-Julien-sur-Suran (F) ye 11a di junio 1914, Georges Moureaux mortis pos longa maladeso ye 9a marto 1982. Depos dek yari lu devis subisar dializi renala e til sua morto lu pruvis remarkinda kurajo. Lu studiis en liceo di Lons-le-Saunier, en la Fakultato literaturala di Besançon (ube lu esis dicipulo dil filosofo e magna logikisto Louis Rougier), en Supera Skolo Nacionala por arti dekoriva, il esis profesoro-dicipulo en Supera Skolo Normala por teknikala docado, licenciero pri literaturo e posedis doco-diplomo por franca linguo en exterlando. Kom industriala e jurnalala desegnisto, profesoro pri edukado artistala e kreinto di ex-libris, lu redaktis recensi pri multa verki. Dum preske 15 yari il esis chef-redaktero dil revuo «La Langue Internationale», organo oficiala dil Franca Ido-Societo, realigante tote sola la grandega laboro di redakto, imprimo ed expedio. Il partoprenis la revuo «Idées pour tous» de la unesma yari. Dum sua tota vivo lu luktis por Vereso, Yusteso e Libereso, e kontre polutaji. Lua plaketo «Yuneso koram nia civilizeso» es sempre aktuala. De longe lu kolektis e klasifikis multa citaji quin il esperis uldie editor. Lua tro frua morto regretinde ne posibligos to. Pro sua «Langue internationale» lu ricevabis aprobo e gratuli da multa lektinti. Ni Idisti profunde deploras lua departo.

P. Meylan

(Segun artiklo en «Idées pour tous»)

Ek letri ricevita:

«Omna Idisti gratitudas ilu, qua bele servis lia kara linguo per artala stampuri, vinyeti, post-karti, frukti de talento tante preciza, delikata, konciza, simbola. Il transvivez per oli!»

L. P.

«Esis kun profunda sento di shoko ke me lektis en *Idées pour tous* ke tua amata frato Georges mortis ye la 9-a marto. (...) Mem dum sua finala maladeso, Georges ne cesis amar e praktikas sua amata Ido. Me jus lektis ilua ecelanta tradukuro «Fido emociganta» en *PROGRESO*.

T. L.

«Erste camatine me audis ta novajo qua reprezentas granda perdo por vu e por la Ido-movado por qua lu laboris ko-operante kun vu dum multa yari. (..) Me expresas ta sentimenti anke en la nomo di nia U.L.I. di qua lu esis multe respektita membro.

H. J.

«Georges Moureaux qua tante agis por la triumfo dil idealo e di yusteso meritis laudo qua esas mem tro moderata, egardante la tempo konsakrita, malgre la stroki di fato, ad lukto por vereso. Ni devas kustumeskar ad la realeso trista; ni ne trovos itere sub sua plumo alerta la bona ed afecionozo vorti, di qua ni prizis la sincereso tota. Morto nihiligis la artisto, la penso-maestro, la homo dil omna jenerozeso. E ni ne trovos itere la bona regardo pacema e fidanta ...»

A. R.

IDEALI

... Yes, la revo! Yes, la kimeri! Yes, l'iluziono! Sen la revu, sen la kimeri, sen l'iluzioni la vivo ne plus havas senco, ne plus ofras intereso. Ma ni savez konstruktar nia revu e donar a li cienkala strukturo. Cakondicione esas bon ed util esar revema.

Ne timez, kara kamaradi, regardesar kom utopiisti, krear kimeri republiki, quale facis olim Platon, Thomas Morus, Campanella, Fénelon. Utopiisto! To esas la kustumal insulto quan on jetas a la granda spiriti e per qua la politikisti persekutas la suvereni di la pensado. Van insulto! L'utopio esas la principio di omna progresi. Sen l'olima utopiisti la homi vivus ankore mizeroz e nud en la kaverni. L'utopiisti trasis la plano dil unesma civito. De lia jeneroza revu ekiras la realaji bonfacanta.

Revez, kara kamaradi, agez e revez. E precipue ho! Precipue ne esez prudenti. Prudenteso esas la maxim abjekta ek la vertui. Vi havas multo facenda. Oportas ke vi enklozez en kurta tempo ne nur, quale dicis Horacius, long esperi, ma anke iterit agado kontre l'egoismo, la nesavo, e la pavoro. Preparez, kara kamaradi, la paco tante dezirata dil homaro. Desfidez l'olda pro-verbo. En realeso se ni volas paco, ni devas preparar ne milito, ma Paco ipsa...

Extraktajo de diskurso da A. France en la «Domo dil studenti». Paris, 28esma mayo 1900 (od 1910?).

Trad. da J.L. Tesseyre

En lia libro, la autori A. e L. Upinsky denuncas la diktatoreso ad olqua la matematiko moderna duktas ni, per preparar la Socio dil informado automatoza. Li ne haltas ye matematiko, ma li exploras pedagogio e doco, la doktrino Zen, kibernetiko, «transplantó» dil organi, transformi di cerebro, imperialismo, la idealo ciencala, relativeso, utopii, homo e mashini, geometrii Euklidesala ed altri, la dinamiko dil grupi, la lerno-libri skolala, la kritikio nova, ec. Sucedante li traktas la terorismo en docado, inquesto che la skolani, e la futuro quan on preparas a ni por atingar «Brave New World» (segun Huxley) o la «1984» (da Orwell). Yen kelka ekstraktaji (tro kurta) ek ca libro interesejiva:

Vera mareego submersis la matematiko-doco; yen la naraco pri profesoro-esquado qui refuzis demisionar sen komprenar, e renuncar sen luktar, koram la slogano: «Abasez Euklides!» (p. 8).

La desordino qua dominacas en la docado ne esas anarkio komuna (..). On afektacas liberigar la instruktato, ed on parligas la docisto. Ca metodi disimulema ne esas speciva pri la doco-domeno. Necesan esas memorigar la medio opresanta dil profesoro-saloni, olta tante penigiva dil konsilantari pri klasi ube esas neposibla kambiar idei, vera idei klara, en olqua nulu descelas la fundo di sua penso (p. 21). La pedagogio nova esas surfacala, artificala e nociva. Matematiko nova esas nek kreiva, nek facila; ol impedas la aceso al matematiko mem da skolani inteligenta, ol esas vera kondicionado dil penso (..). Kun sua libri qui semblas havar nek komenco nek fino, facita ne-racionoze, la reformo introduktas komplikaji ne-utila. Dop «paravento» pedagogiala, esas la linguo e la socio qui esas vizata.

La teorii nova adportis nulo nova nek produktiva; li esas sterala precipue pri la natur-cienci. Ca reformo havas efekti mortigiva pri la stando etikala, intelektala e korpala dil pueri (p. 60). Omnu paroladas e parolachas pri kreiveso e pluralismo. La vorti esas favoroza pri omna sedukti (..). Tamen, desquietigivan esas, a priori, ke la homi qui rekomendas pluralismo en la skoli

esas le sama qui esforcas desaparigar la partikularismi provin-
cala ed esas sovaje internacianalista e programigista.

La reformeri asertas ke la skolani devas ne uzar la linguo
ciencala, ma uzar lia «linguo propra». To esas supozar erori-
gante ke la omna skolani parolas la sama jargonacho.

La vorti esas utila ed uzebla nur se li havas senco preciza, la
sama senco por omni. Ton volas evitar la autoritatozi nova.
Oportas desunionar por dominacar.

La pedagogio nova quaze «stuporigas» la pueri per nocioni
qui sklavigas li. On kustumigas li repetar sklavatre. E pro ke to
quo docesas a li esas ofte kontre raciono komuna, li perdas ca
raciono komuna. La nivelo esas extreme basa, tam pri matema-
tiko kam pri franca linguo. La kauzo esas imputebla precipue a
la metodi pedagogiala ed a demagogio cirkumanta. Vulgareso e
grosiereso certa introduktesis en la programi. Quon do opinio-
nas la skolano a qua la uzo en franca dil vorto «patate» (vice
«ter-pomo») esas interdiktita, e qua konstatas ke lua docisto pri
matematiko uzas ol kustumale? (..) Ka la skopo di to omna ne
esas «docar la des-respekto»? (p. 113)

La libri nova aspektas seduktiva, atraktiva ed amuziva. La
facileso semblanta celas mixuracho senforma, kompozata sam-
tempe per truismi astonive insipida e per hieroglifi repulsiva.
Omno es agita por stupidigar la pueri, por igar li repugnesar da
reflekto, por transformar li ad homo-implementi (p. 119). Dop
ca reformo celesas proba impozar «logiko elektronala»; to
omna preparas la redukto dil inteligenteso homala ad intelligen-
teso di ula mashino elektronala (..). La homo-mashino-di-
komunikado ... quante bela futuro! (p. 140). La matematiko
nova pre-reprezentas la mondo futura. La nova libri prizentas la
veraji tradicionala, demonstrebla, kom aksiomi, e kompense li
disertas sen-fine pri la «sexuo dil anjeli» (t.e. pri subtilegi neu-
tila).

La observero experta vidos ca pedagogio aganta en la maxim
multa domeni relatanta politiko, edukado, informado, jurnalista-
taro, t.e. to omna qua cirkondas ni; anke en la «dinamiko dil
grupi» (exploro dil interagi personala en grupo di homi), en la
maniero reformar libri, ofte agnoskita kom falsa ed eroroza (..)

en la maniero impozar la programi nova axiomale quale kozi certega, ne-diskutebla. Kreebleso (F: créativité) havas nur semblo di kreado; fakte ol esas des-kreado strukturala, destrukto (...). Oportas socialigar la puero, destinar lu, ordinar lu a skopo sociala nur, kunfuzar lu en turbo, kustumigar lu pri havar nula rolo distingebla di olca dil grupo (p. 179), tiraneso sen exempla, mashino teroriganta por triturar personeso. Se omno esas «axiomala», t.e. arbitriala, esas nulo komprenenda. La nura kozo facenda: esar obedianta, produktar e konsumar. Omno esas decidata inter «spécialisti internaciona» (p. 359).

Ni konkluzez per ca mikra rakonto da P. Maisonrouge: Esas en la yaro 2000; du komputori imensa esas instalata, un ek oli en Usa, su-okupanta di la omna Amerika, la altra en Europa, su-okupanta di Europa, de Atlantiko ad Ural; fine on interkomunikigas ca du komputori per kablo trans-atlantika. La unesma questiono facita esas: «Ka Deo existas?» e la respondo esas: «Yes, lu existas nun». Tre probable la omna guvernerii esos plu o min tiranatra, mem ante la uzo praktikala dil energio nukleara, e li esos tiranatra dum e pos ca uzo praktikala. Cetere la skopo ambiciata en «Brave New World» per la distributo dil «soma» esos balde obtenita per altra moyeni, precipue per televiziono. Nia magna literaturisti pri «anticipo ciencala» nur sonigis la alarmo-klosho (p. 203).

Multa paginedi plusa esus citinda en ca libro ...

*Idées pour tous, Folio n° N 1972, Roland Bars
Tradukita ad Ido da R. M.*

Ek la libro « $2 + 2 = 5$, De nouvelles mathématiques pour une nouvelle société» (matematiko nova por socio nova), da A. e L. Upinsky, 1, Route du Roi, F-78290 Croissy-sur-Seine, Francia (edito dal autori).

Idisti, lektez e propagez la libro valoroza

Précis d'interlinguistique générale et spéciale

da dro M. Monnerot-Dumaine

Havebla che l'editero **Librairie Maloine S.A.**, 27 rue de l'École-de-Médecine
F-75006 Paris (Francia). Preco 30 FF, plus sendo-kusto 6 FF.

Siorino Bliss esis bona natero. Tamen, camatine, balnante en la aquo blua dil oceano kalma, el tro prezuntis pri sua vigoro. Sua movi plu lenteskis; sua membri divenabis pezoza; el komencis anhelar. Levante sua kapo inter du ondi kurta, bordizita per spumo, el regardis direciono del kosto. Deo! quante fora ol esis. Ol aspektis nur quale franjo flava inter lo blua dil aquo e lo blua di cielo. En la cirkumajo, krozis nula navo di qua la navani povus audar la advoki por helpo.

Siorino Bliss angoreskis. Dum ke el baraktis frenezioze por luktar kontre la profundajo qua quaze atraktis elu, mi-sufokata da aquo saloza, el konciis ke el ne plu povus atingar la rivo, el esis perisonta. Siorino Bliss klozis sua okuli e pregis Deo ke lu sorgez elua anmo. Ca-instante, quaza miraklo eventis. Sua dorso griza mi-emersanta, sua flosa dorsala fendante la ondi, del-fino precipitis su direciono la naterino balde dronesonta, rapidege, quale se lu volus evitar ke el mortez. Delikate, lu prenis sur sua flosa pektoralo la korpo qua ja abandonis su, e sen lenteskar, atingis la rivo por depozar sua portajo sur la sablo humida.

Ca naraco ne esas imaginata; ol eventis reale en yaro 1970, en la Oceano Atlantika, ye esto dil insuli Bahama. Tala evento ne esas unika.

Ek la jurnalno «Le Moniteur du Règne de la Justice» n° 23/1979
Trad. ad Ido da Georges Moureaux

TA SEXUO FEBLA!

En ceno tre trista, cinem-autoro Clouzo volis ke aktorino Brigitte Bardot, famoza pro luriva rondaji e nedependema karaktero, plorez. El esforcis sensuceze. Sioro Clouzo frapetis elua vango dextra: «flik» ed elua vango sinistra: «flak» B.B. neexpektinte lo, furieskis. El reciproke, violentoze frapis alterne l'un e l'altra vango di Clouzo, quarfoye: «flik-flak-flik-flak».

Pose, koram ilu stuporinta, el ploris, ploris, ploris ...

Lui Pasko

EMMA LOUISE BOSSHARD

Emma Louise Bosshard, qua duktis SULI dum multa yari, elektesis dal General Asemblo kom Prezidero Honorumala dil Suis Uniono por la Linguo Internaciona. Ni gratulas elu pro ca titulo bone meritita. En letro apertita, Dro Tazio Carlevaro expresis bone la sentimenti dil Idistaro: «Semblis a me oportuna expresar ad el nia gratitudo pro efikiva e diplomacala dukto di SULI e pro elua granda laboro por nia idealo, laboro quan el facis kun entuziasmo ed idealismo.»

KURT ANUNCI DAL SEKRETARIO ADMINISTRANTA DIL U.L.I.

Raporti pri la finançal aferi dil Uniono por la yaro finanta 31 decembro 1981 preparesis da Franz Regnier, Administranta Financala, ed esis verifikata da Andreas Juste. Membri dil Direktanta Komitato e Landala Reprezenteri recevos kopiuro dil raporto. Altra membri dil U.L.I. darfes demandar kopiuro dil raporto de Franz Regnier, 12, rue de Cherbois, 6001 MARCINELLE, Belgia (to ne aplikas a personi ed institucuri qui nur abonas nia revuo PROGRESO sen mem-breso).

Linguala Labori dil U.L.I. – Quale indikita en mea raporto «IDORENKONTRO DIL VICINI» en ca numero, la linguala labori da Roger Moureaux, helpita da Camiel de Cock, rikomencis. La linguala propozi e diskuti kontenesos en serio de cirkuleri redaktita da Camiel, kun titulo: LINGUALA SUPLEMENTO. La unesma cirkulero en la nova serio ja redaktesis e dissendesis ad omna Diplomizita Ido-Doceri. Se irga altra Idisto deziras recevar ta cirkuleri, on povas demandar direte de: Camiel de COCK, Vorsebeemden 7, B-2241 Halle-Zoersel, Belgia. Esus helpiva sendar ula pago od internaciona respondokuponi por afranko-kusti, sempre sat granda, – danko!

Nova Ido-Sueda Dicionario – Me joyas raportar la novajo ke Axel Rylander preparis komplete nova Ido-Sueda Dicionario, postulante longa e sorgoza labori. La edito di tala verko esos sat kustoza, e ni esperas ke la Sueda Ido-Federuro sucesos trovar la necesa pekunio.

Tom Lang
Sekretario Administranta

Tren-voyajanto dicas: «Vua valizo esas falonta sur mea kapo!»
La proprietanto respondas: «Ne suciez: ol kontenas nulo frajila!»

(Ouest-France)

ALMONO DA POETO

La poeti reputesas kom revemi ne atencanta lo reala; fakte, li esas ofte plu observema kam ti quin on konsideras kom realisti. Mem, trans lo videbla, la poeti divinas, de tempo a tempo, lo celata.

Uldie, Rainer Maria Rilke promenadis, forsan aranjante poemo en sua kapo. Tamen il ne faliis remarkar, en anguleto inter domi, obskur e misterioza formo. Proximeskinte, il dicernis muliero vestizita per raji, qua esis tro timida por mendikar efikive. La mizerantino kurvigis sua dorso, sive pro shamo, sive pro chagreno, sive pro humilesio.

Rilke preterpasis semblante indiferenta. Il balde retrovenis kun granda buketo de bela flori, il tacante ofris ol a la povra muliero. El questioneme regardis ilu sen parolar. El klemis la flori an sua busto, admiris oli, sen parolar livis sua plaso e la poeto, foriris lente ... El subite ignoris sua mizero, sua hungro ... ritrovis ula eleganteso, ula yuneso ...

El plu indijabis digneso kam pano; Rilke divinabis lo.

Lui Pasko

MIL KANSONI

Multa pensi es en mea mento,
multa pensi ne ja expresita,
ed en mea anmo kreskas
mil kansonni nultempe kantita.

Ma ne trovas vorti me por omno
quon en kordio me sent fluktuar.
Per l'ardoro en la propra mento
me ne povas altrin inflamar.

Adelheid Neussner

La omna Esperantisti (Esperantisti klasika ed Idisti) separita nur da mikra des-konkordi, koncieskez lia frateso, la avantaĵo prima dil linguo mediaciva internaciona. Per bona volo li devos facile trovar la solvuro di lia deskonkordo, nam to quo separas li, esas multe min importoza, kam to quo unionas li.

Dro Monnerot-Dumaine, trad. da Elise Bernard

REVUI

Ido-letro 1/82. 24 pagini. – Ka vu esas bona idisto? – Granda konkurso – Charto por omna kulturi – Artiklo pri Louis de Beaufront – Poemi da Andreas Juste – Kansioni, artikli diversa, enigmati, rakonti por lernanti, novaji, ec. – Bezonata: du o tri volontarii por probar la experimentalala Ido-kurso per korespondo ante ke lu ezez par-finita; precizigi obtenebla che la sekretario.

Suisa Ido-Buletino da E. L. Bosshard. – SULI: General Asembleo ye 21a di marto 82. La prezidantino E. L. Bosshard qua duktis ica ofico dum plu kam du yardeki e samtempe redaktis ed expediis la S.I.B. expresis la deziro esar descharjita de ica laboro; el elektesis kom Prezidanto Honorumala, e duros asumar la prezidado interime ante ke trovesos sucedanto. Cetera membri elektita: vice-preziderio: Dro T. Carlevaro (Bellinzona); sekretario: Dro P. Meylan (Zürich); kasistino: Sno Schärer (Oberrieden); kaso-revizieri: Sno Cl. Kreis-Schneeberger (Genève), Dlo Emmy Winkler (Zürich).

Komuniki 1/82. – Novelo da Viktor Phil: *La Promiso* – Kastelo di Malico ed Amo – Kaukaza legendo, trad. da B. Glozman, ec. – Biciklo notico – Krucvorto: Tom Lang trovis kom unesma la justa solvuro.

Komuniki 2/82. – Yarala kunveno dil Sueda Ido-Federuro. Elekti: Hellmut Röhnisch, prezidanto; Axel Rylander, vice-prezidanto; Sigvard Brunnstedt, kasero; Kerstin Akerlund, sekretario; Laila Svensson, membro dil komitato. – Yarala pago: 40 kroni e 30 kroni. Nova statuti propozesis – Kunlaboro kun l'Esperanto-movado, neceseso? plura respondi, da Dro T. Carlevaro, da Ed. Seibolt (Montgomery), da S. A. Gruminicki (Novgorod), da Ingvar Stenström (Varberg) – Artikli diversa; revui.

Ad-Avan, Aprilo 82 (ne ricevita). Segun *Komuniki*: du pagini lektinda; pri la neceseso esplorar ciencale la kuro di la mondo – Kad libereso mentala o blinda tasto? da Doc. W. Stange – Aniversarii jubileala di magna homi: Goethe, Robert Koch, Charles Darwin.

Idées pour tous duras editar artikli maxim interesiva, recensar libri e revui. Lektero okazionala skribas a lu: «Me deziras dankar e gratular vu pro vua toletemeso e vua mento ampla, nam vu posibligis ke me exprezes mea penso. To esas sempre plu rara en la revui nuna. Do, brave e danko.»

UIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA
(IDO = ESPERANTO REFORMITA)

Membri dil Direktanta Komitato

Prezidanto:	Henry Jacob (Anglia)
Vice-prezidanto:	Kurt Linde (Germania)
Sekretario administranta:	Tom Lang (Anglia)
Vice-sekretario:	Jacques Bol (Belgia)
Kasero honoruma:	Marguerite Walser (Suisia)
Administranto Financala:	Franz Regnier (Belgia)
Sekretario por linguala questioni:	Roger Moureaux (Francia)
Helpanto por linguala questioni:	Camiel de Cock (Belgia)

Membri:

Boris Aaronov (USSR), Günter Anton (DDR), Niklas ApGlyn (Anglia), Jacques Bol (Belgia), Emmy Bosshard (Suisia), Henry Jacob (Anglia), Clara Kreis (Suisia), Tom Lang (Anglia), Kurt Linde (Germania), Roger Moureaux (Francia), Alfred Neussner (Germania), Louis Pascau (Francia), Hellmut Röhnisch (Suedia), Axel Rylander (Suedia), Marguerite Walser (Suisia).

La direktanta Komitato rielektos dum la yaro 1984.

PROGRESO aparas trifoye en la yaro, e tote en **Ido**. Artikli, tradukuri e movadal informi sendez al redakteri Roger e Georges Moureaux, profesori, **F-39320, Saint-Julien-sur-Suran**, Jura (Francia). La manuskripti ezez mashin-skribita, kun linei kelke **eskartita** e kun marjino suficanta. Administrero di Progreso: Tom Lang (Anglia). Progreso impresas dal imprimerio Kleiner, Monbijoustrasse 121, 3000 Bern 17.

Jus aparis: **Katalogo de libri en e pri Linguo Internaciona**

Recevebla de

IDO-LIBRERIO

135 Keppoch Street, Caerdydd/Cardiff

Sir de Morgannwg CF2 3JU, Wals

Revuo qua konocigas Ido

«Idées pour tous» (Idei por omni)

7 edituri. 20000 pagini pri omna temi, esploro dil jurnalaro, libri, dokumenti.

Répertoire idéiste international annuel

(Repertorio ideista internaciona yarala)

Inserto gratuita dil adresi, komuniki, intereso-centri kulturala, sociala, filantropala dil ideisti.

Nek abon-pago, nek kontributo esas postulata.

Respondo-kuverto (afrankita, od internaciona respondo-kupono).

«Idées pour tous», 33, rue Auguste-Bosc, F-30000 Nîmes (Francia).

LIBRI E BROSHURI

BLUNDELL: Lernaji de Lourdes	8 p.	1927	0.50
BOGARD: Glinaji tra la mondo idista	36 p.	1925	2.—
CONDAMIN: La konoco dil futuro*	20 p.	1926	1.80
COUTURAT: Etude sur la dérivation	100 p.	1910 (2)	4.—
COUTURAT, LEAU: Compte rendu des travaux du Comité de la Délégation	32 p.	1910	3.—
COUTURAT, LEAU: Les nouvelles langues inter- nationales	112 p.	1907	60.—
DE BEAUFONT: Grammaire complète de la langue internationale Ido, avec supplément	80 p.	1908	48.—
DE BEAUFONT: Ido-exercaro	36 p.	1924	1.—
DE BEAUFONT: Ido. Petit manuel	32 p.	1924	1.—
DE BEAUFONT: Kompleta gramatiko detaloza .	232 p.	1925	4.—
* CONDAMIN: La konoco dil futuro	13 p.	1929	3.—
DE BEAUFONT: La langue auxiliaire et l'armée .	32 p.	1916	19.20
DE BEAUFONT: Pregi e konfeso per Ido	64 p.	1912	3.50
DE BEAUFONT: Sur le français et l'anglais comme langues auxiliaires	20 p.	1915	12.—
DE BEAUFONT, COUTURAT: Dictionnaire français-ido	586 p.	1915	16.—
DELMAS-Tabeli helpanta, kun expliko-libreto	112 p.+106	1925	3.—
DE SÉGUR: Vivo di santa Franciskus de Sales	20 p.	1927	0.50

Obtenebla ye la adreso: CDELI-LIBROSERVO, che K.C.E. b.p. 771, CH-2301
La Chaux-de-Fonds (Suisia).